

Luonnonhoidon työryhmälle

Kommentit Keskuspuiston luonnonhoidon yleissuunnitelmaluonnoksesta (luonnos 1.10.2015)

Yleistä suunnitelmaluonnoksesta

Lausunnolla olevaan yleissuunnitelmaluonnokseen sisältyvät metsänhoitotoimet muodostavat hakkuiden sijoittumisen ja volyymin osalta toteuttamiskelvottoman kokonaisuuden. Hakuuuesityksiä tulee olennaisesti keventää ja myös itse suunnitelman tekstejä muokata tasapainoisemmiksi, jotta lopputulos olisi miltään osin perusteltua viedä lautakuntakäsittelyyn. Huomattavat ongelmat ja puutteet luonto- ja lajistoarvojen huomioinnissa edellyttävät myös maastossa tapahtuvia lisäselvityksiä sekä uutta harkintaa toimittaessa arvokkailla luontoalueilla.

Luonnonhoidon yleissuunnitelman toimenpide-ehdotukset ovat niin ylimitoitettuja ja ylimalkaisia, että on täysin mahdotonta jalostaa niitä LUMO-ohjelman mukaisiksi, jollei tarjota mahdollisuutta kommentoida myös toteuttamisohjelmia, joissa kuviokohtaisten toimien luonne yksilöidään tarkemmin. Tätä mahdollisuutta rakennusvirasto ei ole luonnonhoidon työryhmälle suostunut suomaan, joten joudumme toistuvasti kommentoimaan aluesuunnitelmia kelvottomilla ja puutteellisilla aineistoilla. Keskuspuiston luonnonhoitosuunnitelman luonnos on tällä saralla heikoin esitys vuoden 2010 jälkeen, jolloin Helsingin kaupunginhallitus nimitti työryhmän.

Jäljempänä on temaattisesti käsitelty luonnoksen eräitä ongelmia ja jalostamistarpeita.

Liitteessä 1 on osa-aluekohtaisesti yksilöity merkittävimpiä havaitsemiamme kuviotasoisia ongelmia ja muutostarpeita Pirkkolan metsän, Pakilan metsän sekä Niskalan ja Haltialan kulttuurimaiseman osalta. Loppujen osa-alueiden kuviokohtaiset kommentit toimitetaan 26.11.2015. Suunnittelualan pinta-ala on niin iso, että täysin kattavaan tarkasteluun ei ole ollut mahdollisuuksia. Havaittuja ja yksilöityjä ongelmia on kuitenkin niin paljon, että on kaikki perusteet vaatia aikalisää suunnitelman lopputyöstölle.

Liitteessä 2 on Olli Mannisen neljän loppusyksyllä 2015 Haltialan ja Paloheinän alueen metsiin suuntaaman maastopäivän tuottamia havaintoja kaavailuilta metsänhoitokuvioilta tavatuista uhanalaisista ja vaateliaista lajeista. Epäkattavissa inventoinneissa havaittujen lajesiintymien määrä ja luonne antavat vahvoja perusteita vaatia kaupungilta tarkempia lajistonselvityksiä ennen luonnonhoitotoimenpiteistä päättämistä.

Suunnitelman pohja-aineistoista

Suunnitelman maastotöitä on tehty monen vuoden aikana monen suunnittelijan ja konsultin voimin. Tämä näkyy turhan vahvasti myös kuvioinneissa, joiden laatu vaihtelee. Eteläosan kuviointi on selvästi ammattitaitoisempaa työtä, mutta etenkin suunnittelualan pohjoispuolisko kannattaisi kuvioinnin osalta muokata.

Myös kasvupaikkojen tunnistamisessa on vaihtelua eli lehtoja on todellisuudessa selvästi enemmän kuin suunnitelmaa tehtäessä on tunnistettu.

Toimenpidesuunnittelussa ja hoitoluokkien osoittamisessa on hyvin valikoidusti huomioitu

olemassa olevaa tietopohjaa luonto- ja lajistoarvojen kannalta tärkeistä metsäalueista ja metsikkökuvioista.

Menneen ja tulevan suunnitelmakauden hakkuut

Suunnitelmassa esitellään hehtaaritarkkoina lukuina edellisen kauden 1998-2008 luonnonhoitosuunnitelmissa alueelle esitettyjen toimenpiteiden hehtaarimäärät, mutta ei vastaavalla tavalla avata uudessa luonnoksessa esitettyjen toimenpiteiden pinta-alaa. Suunnitelmassa ei myöskään millään tavalla avata alueella v. 1998-2008 todellisuudessa tehtyjen erilaisten hakkuutapojen pinta-aloja sekä uudessa suunnitelmassa esitettyjen erilaisten toimenpiteiden pinta-aloja. Tällaisten keskeisten lukujen puuttuminen suunnitteluaineistosta on täysin sietämätöntä.

Rakennusviraston ja Staran luonnonhoito luontoarvoja synnyttävänä ja turvaavana käytäntönä

Luonnonhoitosuunnitelmaluonnoksessa häiritsee tavattoman paljon sen tendenssimäisyys ja halu korostaa muun muassa sitä, miten hyvin kaikki aikaisemmat, nykyiset ja ennen kaikkea tulevat hakkuusuunnitelmat pitävät yllä Keskuspuiston arvoja.

Luonnonhoitosuunnitelmasta paistaa ylenmääräinen hakkuiden hyödyllisyyden korostaminen. Missään ei mainita niitä haittoja, mitä toimenpiteistä koituu muun muassa puuston luonnontilaisuudesta ja luonnontilaisesta kehityksestä hyötyville luonto- ja lajistoarvoille, "metsän tunnulle" sekä epäviihtyisinä koettujen näkymien välttämiseksi.

Merkittävä osa, monin paikoin jopa ehdoton pääosa Keskuspuiston luontoarvoista, on peräisin metsien vähäisestä hoidosta ja hallitusta hoitamattomuudesta, jossa toimenpiteitä on tehty vähäisessä määrin, vain osalla kuvion pinta-alasta ja usein siten, että kaadettuja puita on jätetty maalahopuiksi kuviolle. Muun muassa pääosa Keskuspuiston nykyisestä lahoppuustosta koostuu luontaisesti kuolleista puista, joista iso osa on kaatunut maalahopuiksi itsestään ja osa on kaadettu maahan niiden luontaisen kuoleman jälkeen. Varsinaisten hakkuiden yhteydessä tuotettujen lahoppuiden määrä on tähän luontaiseen lahoppuuhun nähden useimmilla kuvioilla vähemmistössä.

Luontojärjestöjen kriittisyyttä lisää se, että Staran käytännöt lahoppuiden jättämisen suhteen ovat selvästi muuttuneet viimeisen parin vuoden aikana. Nykyisin pääosa kaadettavista puista viedään pois metsistä. Tämä käytäntö näkyy hyvin selvästi myös Keskuspuiston alueella v.2014-2015 tehdyissä yksittäisten puiden poistoissa. Syksyllä 2015 Paloheinän itäpuolelta on dokumentoitu muun luonnonsuojeluohjelmakohteen liepeiltä täysin turhaan poistettuja järeitä koivuja, Ilmalan alueen kuusilahoppuustoltaan arvokkaalta luokan I kääpääalueelta on vastaavasti kaadettu ja viety pois huonokuntoisia kuusia jne.

Keskuspuiston Helsingin luontotietojärjestelmässä sekä alueen asemakaavoituksessa tunnistettujen luontoarvojen huomioinnista

Suunnitelman metsänhoitoesityksistä loistaa ilmeinen haluttomuus huomioida Keskuspuiston merkittäviä metsäisiä luontoarvoja. Asiassa ei auta edes se, että nämä luontoarvot on melko hyvin tunnistettu Helsingin luontotietojärjestelmässä (mm. arvokkaimmat metsäluontoarvot tunnistanut METSO-selvitys) sekä osin myös yleiskaavan yhteydessä tehdyssä metsäverkostonselvityksessä.

Esitetyt hakkuut heikentävät olennaisesti laajaa joukkoa METSO-mielessä arvokkaita metsäalueita koko suunnittelualueella. Myös Ilmalan alueen ja Maunulan metsän arvoluokka I:n kääpääalueita

heikennetään toimenpiteillä olennaisesti. Rakennusvirasto ei myöskään halua antaa metsäverkostoselvityksen kohteille mitään asemaa, vaikka näiden alueiden keskeinen arvo Helsingin metsäluonnolle on yleiskaavatyössä äskettäin tunnustettu ja tunnustettu.

Oudoin ratkaisu ovat Keskuspuiston keskiosan asemakaava-alueen luo-alueille (etenkin Maunulanpuiston ydinosa) esitetyt laajat ja osin hyvinkin voimakkaat metsänkäsittelytoimet. Luonnonhoitosuunnitelman hakkuuesitykset ovat moneltakin osin asemakaavan kaavamääräysten vastaisia, koska ne merkitsevät luo-alueiden rajaamisen ja valinnan pohjana olleiden luontoarvojen selvää heikentämistä.

Luonnontilaisen kaltaisena säilyneiden metsäkokonaisuuksien huomioinnista

Keskuspuistossa on tiheästä reitistöä huolimatta säilynyt merkittävä määrä yhtenäisempiä metsäalueita, joita olisi mahdollista ja perusteltua kehittää luonnontilaisen kaltaisina ns. hallitun hoitamattomuuden käytännöillä. Moni näistä osa-alueista on tällaisessa hoidossa pitkään ollutkin. Esimerkkeinä mainittakoon vaikkapa Pasilan metsän koillisosan kallio- ja kangasmetsien mosaiikki sekä Laakson monipuolinen kallio-, kangas- ja suometsien kokonaisuus.

Tällaisten vain vähäisessä määrin hoidettujen osa-alueiden laajempi säilyttäminen intensiivisen luonnonhoidon ulkopuolella palvelisi myös Keskuspuiston metsien virkistyskäyttöä sekä ympäristökasvatusta. Erinomaisia kohteita hallittuun hoitamattomuuteen löytyy METSO-selvityksestä, metsäverkostoselvityksestä sekä luontojärjestöjen Helsingin arvometsät -esityksen SL- ja luo-esityskohteista (<http://helsinginmetsat.fi/helsingin-arvometsat/>). Juuri näillä kohteilla tapahtuvasta hakkuiden keventämisestä on suurin hyöty myös Keskuspuiston metsäisen biodiversiteetin säilyttämiselle. Samalla se varmistaa sen, että eri puolilla Keskuspuistoa säilyy riittävän lähekkäisten, luontoarvoiltaan merkittävien tai sellaisiksi melko nopealla aikavälillä kehittyvien metsäalueiden verkosto, joka mahdollistaa metsälajiston geenivaihdon Keskuspuiston sisällä.

Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 huomioinnista

Suhteellisuudentajun puutteesta kertoo se, että Haltialan alueen luonnonsuojeluohjelmaan 2015-2024 on jätetty suunnitelmaan ehdollisia hakkuuehdotuksia, joita tarjoillaan suojelualueen tulevaan hoito- ja käyttösuunnitelmaan.

Esitettyjen hakkuiden intensiteetti (mm. paljon suojelualueille täysin sopimattomia harvennushakkuita) juuri noilla suojeluohjelmaan saaduilla laajemmilla suojelualuevaihtoehdoilla todentaa ne keskeiset syyt, miksi kaupungin omistamissa metsissä tarvitaan lakisäätteistä luonnonsuojelua. Siltä osin hakkuuesitykset toimivat arvokkaana dokumentaationa.

Keskuspuiston lajistoarvojen huomiointi

Suunnitelma heikentää, etenkin yhdistettynä nykyisiin toteuttamiskäytäntöihin, olennaisesti Keskuspuiston arvoa etenkin vaatelioiden lahottajalajien ja metsälintujen kannalta. Melko lailla erikoista on muun muassa voimakas hakkuiden ohjaaminen arvoluokka I:n kääpäalueille.

Luonnonhoitosuunnitelmaan laadintaan ei ole myöskään liitetty mitään uusia lajistonselvityksiä. Hakkuita onkin esitetty useille huonosti selvitetuille osa-alueille, joihin liittyy voimakasta potentiaalia mm. uhanalaisen lajiston esiintymiseen.

Luontoharrastajien loppusyksyllä 2015 organisoimissa selvityksissä Haltialan ja Paloheinän alueen toimenpidekuvioilta onkin löydetty muun muassa neljä luontodirektiivin liitteen IV lajeihin kuuluvan lahokaviosammalen (CR) esiintymää, uusi liito-oravaesiintymä sekä iso joukko muita vaatelioiden metsälajien esiintymispaikkoja (liite 2). Onkin ilmeisiä perusteita esittää sitä, että Helsingin kaupunki parantaa tietopohjaa satojen metsäkuvioiden lajistonsuojelullisesta arvosta ennen kuin niille ryhdytään ohjaamaan merkittäviä hakkuutoimia.

Esitetyistä hakkuutavoista

On hyvä, että Helsingin metsienhoidon keinopalettia aidosti halutaan laajentaa ja viedä myös uudistamistoimien osalta pienipiirteisempään suuntaan. Erityisen lupaava on muutaman lähekkäisen puun poistoon perustuva latvusaukkojen luominen. Tätäkään toimenpidettä ei pitäisi nykyluonnoksen tapaan suunnata väärin kohteisiin eli luonnonsuojelullisesti arvokkaisiin kohteisiin tai sellaisiin kohteisiin, joissa muuten olisi maisema- ja virkistyskäyttöperusteilla kaikki syyt säilyttää metsä vähemmällä hoidolla. Parhaiten toimenpide sopii aikaisempien hakkuiden takia tasarakenteisiin iäkkäisiin kuusivaltaisiin metsiin, joiden sijainti esim. pääulkoilureittien puristuksessa estää niiden kehittämisen vähemmällä hoidolla.

Suunnitelmassa kiinnittää erityistä huomiota varttuneisiin ja vanhoihin metsiin suunnattavien harvennus- ja väljennyshakkuiden kohtuuton määrä. Monet kohdekuvioista ovat luonnoltaan arvokkaita tai sellaisia, että ne muuten sopisivat hyvin kehitettäväksi ilman merkittäviä metsänhoitotoimenpiteitä.

Erityisen ongelmallinen hakkuutoimenpide on *näkymän avaus tai muu erikoistoimenpide*, jota on esitetty suurelle joukolle kuvioita. Maastokatselmusten perusteella toimenpidettä on esitetty lähinnä sellaisille kuvioille, joissa mitään varsinaista hoitoperustetta ei ole.

Koska ulkoilureittien varret ja tonttien reunat ovat joka tapauksessa hoidon piirissä, on koko kuviolle esitettyjä toimenpiteitä pakostakin tulkittava siten, että rakennusvirasto haluaa toteuttaa esim. yksittäisten puiden poiston, latvusaukkojen teon tai pienpuuston harvennuksen koko kuviolla. Monesti toimenpide olisi perusteltu reitin tai tontin läheisyydessä, mutta tarpeeton tai haitallinen etäämmällä reitistä. Ongelma koskettaa eriasteisella vakavuudella satoja metsäkuvioita. Sitä pahentaa olennaisesti osalla alueella harjoitettu luova kuviointi, jossa saman kuvion piirissä on niin ulkoilureittien puristuksessa olevia "pakollisen hoidon" metsiä kuin sellaisia metsiä, jotka olisi sijainnin perusteella mahdollista jättää jopa ilman hoitotoimia.

Suunnitelmaluonnoksen kuviokohtaisessa metsänkäsittelyehdotusten kommentoinnissa on aikataulusyistä ollut pakko keskittyä vain varsinaisiin metsänhoitotoimiin. Tästä syystä esitettyjen pienpuustonharvennusten sopivuutta ja tarvetta kuvioilla ei ole ehditty arvioimaan. Yleistuntuma kuitenkin on se, että nyt pienpuuston harvennusta esitetään isolle joukolle kuvioita, joilla tarvetta ei ole tai se kohdistuu vain ulkoilureitin tai kuntopolun lähialueeseen.

Vieraslajien torjunnan unohtuminen

Keskuspuiston luonnonhoitosuunnitelmassa on selvästi keskitytty niin vahvasti metsänhoitotoimenpiteiden suunnitteluun ja hakkuutoimien perusteluun suurelle yleisölle, että olennaisesti varsinaiseen asiaperusteiseen luonnonhoitoon kuuluva vieraslajien torjunta on päässyt kokonaan unohtumaan. Asiaa sivutaan lyhyesti vain niittyjen ja peltojen yhteydessä. Vieraslajiongelma pahenee koko ajan Keskuspuiston lehdoissa sekä purojen ja ojien varsilla, joten vieraslajien torjuntatoimiin on syytä kohdistaa huomattavasti enemmän huomiota myös yleissuunnitelmassa. Ongelma koskettaa myös luonnonsuojeluohjelman kohteita, joissa oman huomionsa ansaitsisi nopeasti levittäytyvien nuorten pihtojen totaalihävittäminen.

Arvometsien osoittamisesta

Suunnitelmassa on osoitettu arvometsiä ja osa näistä metsistä muodostaa myös laajempia, usean kuvion ryppäitä. Osoitettujen arvometsien kokonaismäärä on kuitenkin selvästi liian alhainen ja myös useimpia esitettyjä arvometsäryppäitä olisi perusteltua laajentaa joukolla lisäkuvioita. Jonkun verran tällaisia kuvioita on yksilöity liitteen kuviokohtaisissa huomioissa. Lisää sopivia kuvioita löytyy ns. valkoisilta alueilta eli kuvioilta, joille ei ole esitetty laajempia toimenpiteitä.

Luonnontilaan jätettävistä alueista ja hallitusta hoitamattomuudesta

Suunnitelmaluonnoksessa ei oikeastaan lainkaan käsitellä luonnontilaan jättämisen ja hallitun hoitamattomuuden mahdollisuuksia Keskuspuiston metsissä. Tämä teema on pitkään ollut keskeinen osa Keskuspuiston alueella todellisuudessa harjoitettua luonnonhoitoa, joten perinne olisi syytä nostaa sen ansaitsemaan arvoon. Teema on, tosin riittämättömässä laajuudessa ja osin piilotettuna, mukana myös nykyisessä suunnitelmaluonnoksessa, jossa osa arvokkaista syrjäisemmistä metsistä ja metsäkokonaisuuksista on huomioitu joko arvometsinä tai jättämällä ne suunnitelmakaudeksi toimenpiteiden ulkopuolelle.

KOMMENTTEJA LUONNONHOIDON YLEISSUUNNITELMAN YKSILÖITYIHIN KOHTIIN

2.4 Käyttäjätutkimuksen 2007-2009 tulokset (s. 20)

On hyvä tiedostaa se, kuinka tärkeänä ”metsän tuntua” kävijäkyselyssä pidettiin. Tämä tuskin viittaa voimakkaasti hoidettuihin puistomaisiin metsiin?

2.6 Maisema

”Maisema koetaan metsän sisältä reiteiltä nähden”. Tämä lause tiivistää olennaisen rakennusviraston metsämaisema-ajattelusta. Hyvin suuri joukko alueen käyttäjiä (mm. koiranulkoilijat, sienestäjät sekä luontoharrastajat) kokevat alueen metsämaisemaa myös metsän sisältä nähtynä. Nykyinen hakkuupainotteinen suunnitelma on tälle ryhmälle (tai isolle osalle sen edustajista) suuri heikennys nykytilanteeseen nähden. Ongelma on syytä tiedostaa.

2.7.2 Uudempaa historiaa vuodesta 1990 tähän päivään

Edellisen kauden luonnonhoitosuunnitelmat ansaitsivat hieman vähemmän johdattelevan kuvauksen. Suunnitelmien keskeinen osa olivat suunnitelmakaudella toimenpiteiden ulkopuolelle jätettyjen metsien merkittävä pinta-ala. Lisäksi olisi asiallista käsitellä myös erilaisten toimenpiteiden määrää niin suunnitelmassa kuin sen osalta, mikä lopulta toteutettiin.

2.9 Niityt ja maatalousalueet

Miellyttävän tasapuolinen kuvaus ja aiheen käsittely verrattuna metsäalueita koskevaan osuuteen.

3.2 Viheralueiden hoitoluokat

Hoitoluokkien tulisi olla joustavasti käytettävissä oleva luonnonhoidon suunnittelun apuväline, mutta Helsingissä niistä on tehty pakkomuotti, joka vaikeuttaa asiallisen ja moniarvoisen luonnonhoidon suunnittelua ja toteuttamista.

Helsingin tapa yrittää rajata arvometsien käyttö joihinkin erityisen arvokkaisiin metsiköihin on puhtaasti suunnittelijoiden arvovalinta ja estää laajempien arvokkaiden luontokokonaisuuksien järkevän ja tarkoituksenmukaisen osoittamisen. Nyt kirjoitettu kuvaus ei vastaa edes suunnitelmaluonnoksen esitystä, jossa monia muita suunnitelmia paremmin on nostettu lehtojen ja korpien lisäksi myös joitakin kangasmetsä- ja kalliokohteita arvometsiksi.

Ulkoilumetsien (C2.1) hoitoluokan kuvaus on puutteellinen, koska siitä puuttuu mahdollisuus jättää koko kuvio tai osa siitä hoitotoimien ulkopuolelle. Lähinnä todetaan, että "*metsäkuvioille jätetään läpäisyperiaatteella pensastiheikköjä ja lahopuukeskittyviä hoitotoimien ulkopuolelle*". Nyt tähän hoitoluokkaan on ohjattu runsaasti kuvioita, joiden oikea paikka olisi arvometsien hoitoluokassa tai sitten sellaisessa muussa hoitoluokassa, joka ymmärtää myös hallitun hoitamattomuuden sopivuuden merkittävälle osalle tämän hoitoluokan kuvioista.

3.3.2 Luonnonmukaisen metsänhoidon menetelmät

On sinänsä täysin sallittua kehittää metsänhakkuutoimenpiteille uusia nimiä, mutta monesti vanhat nimet (ylispuiden poisto taimikon vapauttamisen sijasta) olisivat kuvaavampia.

Toimenpidekuvauksien suurin ongelma on se, että niissä ei lauseellakaan nosteta esille niitä haittoja, mitä toimenpiteistä (etenkin vääriin paikkoihin suunnattuna) voi olla ja on metsien luonto-, virkistys- ja maisema-arvoille. Olisi muun muassa korrektaa tuoda julki se, mitkä metsänhoitotoimenpiteet (= harvennus- ja väljennyshakkuut) ovat pääsyllisiä Helsingin hoidettujen metsien pihlajavesakkoon. Keskuspuiston suunnitelmaluonnos on täynnä hakkuita, joiden mahdollisen toteuttamisen seurauksena pihlajaongelma tulee varmasti pahenemaan alueella.

Helsingin luonnonhoidon keinopalettia kuvataan luonnonmukaiseksi. Mitä luonnonmukaista on harvennuksissa väljennyksissä ja ylispuiden poistoissa? Erityisen heikko näiden toimenpiteiden luonnonmukaisuuden aste on silloin, jos toimenpiteitä nykyluonnoksen tapaan kohdennetaan jo muutenkin luonnonmukaisiin tai jopa luonnontilaisen kaltaisiin metsiin.

Keskuspuiston suunnitelmassa korostuvat isolta osin vääriin kohteisiin suunnatut harvennushakkuut. On melko lailla harhaanjohtavaa väittää, että varttuneiden ja vanhojen, yleensä hyvin kulkukelpoisten metsien harvennus ”ylläpitää ulkoilumahdollisuuksia parantamalla kulkukelpoisuutta metsässä sekä avartaa maisemaa”.

3.3.4 Metsämaiseman hoidon tavoitteet (s. 46-47)

Suunnitelmaluonnoksen näkemys metsämaisemasta ja sen hoitoperusteista on valitettavan yksipuolinen. Maisemaa tunnutaan tarkastelevan vain ulkoilureiteiltä käsin. Keskuspuiston metsäisen maisemakuvan väittäminen monotoniseksi ("*Maisemakuva on kautta Keskuspuiston melko samankaltainen*") kertoo nyanssien tajun puutteesta. Alueen maisemakuva on nykyisellään hyvinkin vaihteleva niin reiteiltä katsottuna kuin metsien sisältä tarkasteltuna. Pääosan vaihtelusta synnyttää alueen vaihteleva luonto, ei yksinomaan harjoitettu tai harjoittamatta jätetty

metsänkäsittely.

Esitetyt hakkuut johtaisivat toteutettuna siihen, että Keskuspuiston metsäinen tuntu heikkenisi olennaisesti etenkin metsäalueiden sisältä tarkasteltuna. Ulkoilureitit, kuntoradat, tiet ja reunatontit nousisivat vahvemmin näkyviin, mikä ei todellakaan paranna metsäalueen maisemallista arvoa. Käytännössä metsien muuttuminen ”läpinäkyvimmiksi” ja harvapuustoisemmiksi pienentäisi myös alueen subjektiivisesti koettua kokoa. Tällainen toimintalinja on erityisen harkitsematon tilanteessa, jossa alueen kävijämäärät kasvavat vuodesta toiseen.

3.3.5 Ulkoilukäytön tavoitteet metsien hoidolle (s. 47-48)

Luku sisältää poikkeuksellisen yksipuolisia väitteitä ja luulotteluja mm. luonnontilaan jättämisen ja hallitun hoitamattomuuden vaikutuksista ulkoilukäyttöön sekä vastaavasti täysin yksipuolista mainostusta harvennusten ja pienpuuston käsittelyjen hyödyistä (*”Ilman hoitotoimenpiteitä kuten puuston tai pienpuuston harvennuksia metsät muuttuisivat kulkukelvottomiksi, mikä ei vastaa ulkoilualueiden käyttötavoitteita”*). On asiallista olla tietoisesti ohjaamatta lisäulkoilukäyttöä ja mm. uusia reittejä arvometsiksi osoitetuille kohteille, mutta mikään ei oikeuta väittämään, että nämä metsät olisivat jotenkin jätetty ”ulkoilukäytön ulkopuolelle”. Arvometsät ja etenkin arvometsinä osoitetut laajemmat arvometsäkuvioiden ryppäät ovat jatkossakin keskeinen osa alueen ulkoilukäyttöä ja ne toimivat retkikohteina mm. niille alueen kävijöille, jotka hakevat metsistä ”metsän tuntua”, luonnontilaisuutta sekä luontokokemuksia.

Yleisperiaatteena esitetty puun mitan (pahimmillaan 30 m?) vapaa hoitovyöhyke kaikkien reittien ja tonttien reunametsiin vaatisi selvää täsmennystä. Keskuspuisto on täynnä arvokkaita luontokohteita, jotka tulevat tämän erityishoitovyöhykkeen piiriin.

Tavoiteltu hoitoetäisyys reitistä (puun mitta) on etenkin luontoarvoja sisältävillä kuvioilla kategorisena linjauksena sellainen, että sitä ei voi hyväksyä. Puiden kaatumavaarallisuuden arvioinnissa tulisi huomioida myös muiden puiden suojavaikutus, rungon topografinen sijainti sekä mahdollisen ongelmapuun etäisyys reitistä. Puu, joka on potentiaalisesti kaatumavaarallinen sijaitessaan 5-10 m päässä reitistä ensimmäisenä puuna, ei todellakaan yleensä ole sitä, jos se sijaitsee esim. 15-20 m päässä tilanteessa, jossa reitin ja puun välissä on muita järeitä suojaavia puita.

Tällaisten "vaarattomien" tai "niukkariskisten" puiden "noukkimisessa ei ole mitään järkeä ja se heikentää myös metsien esteettistä kuvaa. Tilannetta pahentaa luontoarvojen osalta olennaisesti se, mikäli nykyinen käytäntö viedä ehdoton pääosa kaadettavista yksittäisistä puista pois metsästä jatkuu.

3.6 Luonnonhoidon tavoitteet alueittain (s. 50-59)

Osa-aluekuvauksista tulisi olennaisesti vähentää ja tasapainottaa metsänhoitotoimien hyötyjen mainostusta. Muun muassa varttuneiden ja vanhapuustoisten metsien mittavat harvennukset ja väljennykset tuskin lisäävät metsien ulkoilumahdollisuuksia, etenkin, jos ne kohdistuvat nykyesityksen tapaan rakenteeltaan monipuolisiin, osin jopa luonnontilaisen kaltaisiin metsiin. Näiden metsien yleisluonne on retkeilyn kannalta helppo tai ainakaan valtapuuston tiheydellä ei ole mahdollisen haastavuuden kannalta mitään tekemistä.

Aluekuvauksiin (etenkin viisi eteläisintä osa-aluetta) kannattaisi liittää myös kappaleet, joissa kuvattaisiin osa-alueilta löytyviä, tietoisesti luonnontilaisen kaltaisena säilytettyjä metsäalueita. Osa näistä alueista on huomioitu myös suunnitelmaluonnoksen arvometsäesityksissä (joskin lähes aina

tarpeettoman suppeina).

Ilmalan länsipuolen metsä on kääpäalueena arvoluokkaa I (luonnoksessa luokkaa II, kuten myös sivun 14 taulukossa). Asia kannattaa korjata molempiin kohtiin sekä huomioida myös hakkuuesityksien vähentämisessä sekä arvometsä-hoitoluokan lisäämisessä.

Maunulan metsän ja Pirkkolan metsän kohdalla olisi asiallista käsitellä myös Keskuspuiston keskiosan asemakaavan merkintöjä. Luonnonhoitosuunnitelman kannalta keskeistä ovat alueille esitetyt luo-alueet, joita ei ole lainkaan huomioitu alueiden hakkuuesityksissä.

Pirkkolan metsän kuvauksessa olisi asiallista nostaa esille alueen eteläosan merkittävä lehtokeskittymä, joka on todettu arvokkaaksi muun muassa METSO-selvityksessä.

Pakilan metsän kuvauksesta kannattaa poistaa neljännän kappaleen yksipuolinen väite, jossa alueen metsien eri-ikäisrakenteen väitetään olevan ”*aikaisemman metsien hoidon tulosta*”. Merkittävä osa tämänkin osa-alueen (kuten myös muun Keskuspuiston) metsien eri-ikäisrakenteisuudesta on peräisin siitä, että kuvioilla ei ole tehty mainittavia hakkuutoimenpiteitä. Osalla eri-ikäisrakenteisuudesta on toki juurensa tehdyissä hakkuissa, mutta tärkeä tema ansaitsee nykyistä tasapuolisemman esittelyn.

Käytännössä kaikilla osa-alueilla olisi myös vaihtelevaa tarvetta vieraslajitorjuntaan.

5. Suunnitelman toteutusohjelmasta (s. 60)

On täysin mahdotonta millään tavalla huolehtia LUMO-ohjelman tavoitteiden toteutumisesta, mikäli luonnonhoidon toteutussuunnitelmat todellakin laaditaan Keskuspuiston osalta ilman vuorovaikutusta sekä suunnitelmien prosessointia luonnonhoidon työryhmässä. Keskuspuiston merkittävyyden takia suunnitelmiin tulisi liittyä laaja ja laadukas vuorovaikutus sekä myös poliittinen hyväksymiskäsittely.

Liite 1. Kuviokohtaiset huomiot Pirkkolan metsän, Pakilan metsän sekä Niskalan ja Haltialan kulttuurimaiseman osalta

Liite 2. Olli Mannisen loppusyksyn 2015 lajihavainnot Haltialan ja Paloheinän alueelta